

Vliv způsobu rafinace slunečnicového oleje na jeho kvalitu

Iveta Šístková, Aleš Rajchl, Jan Kyselka, Helena Čížková
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
Iveta.Sistkova@vscht.cz

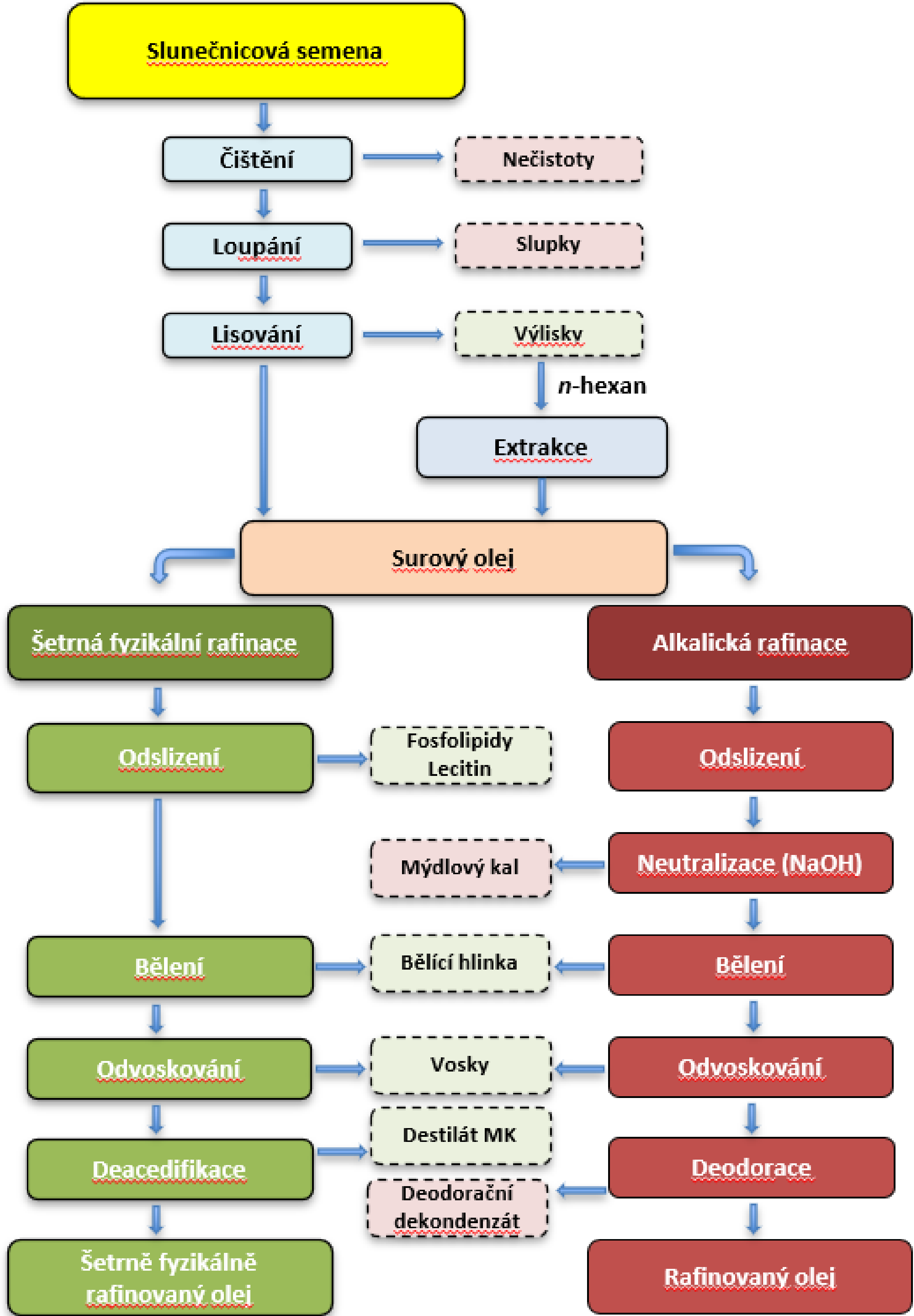

Abstrakt:
Slunečnicový olej je na čtvrtém místě, co se týče celosvětové produkce rostlinných olejů, v České republice se vedle řepkového oleje řadí k nejčastěji používaným olejům v potravinářství. Tato studie porovnává chemicko-fyzikální vlastnosti slunečnicového oleje získaného šetrnou fyzikální rafinací a konvenční (alkalickou) rafinací. Oba vzorky vykazují nízké hodnoty kyselosti (0,4 resp. 0,1 mg KOH/g) a peroxidového čísla (1,4 resp. 2,1 mekv. akt. O/kg), splňující limity Codex Alimentarius. Indukční perioda byla srovnatelná (2,4 resp. 3 h), stejně jako obsah pigmentů (<1 mg/kg). Profil mastných kyselin byl typický pro běžný slunečnicový olej, s nízkým obsahem trans mastných kyselin. Šetrně fyzikálně rafinovaný olej vykazoval vyšší obsah fosforu (21,2 resp. 3,1 mg/kg) a bohatší profil těkavých látek, včetně D-limonenu a α-pinenu, přispívajících k příjemné vůni šetrně fyzikálně rafinovaného oleje (po surovině, lehce oříšková, máslová), oproti neutrálnímu profilu alkalicky rafinovaného oleje. Výsledky ukazují, že šetrná fyzikální rafinace dosahuje požadovaných kvalitativních parametrů a ponechává příjemné sensorické vlastnosti oleje.

Materiál a metody

Analyzované vzorky: Vzorek šetrně fyzikálně rafinovaného slunečnicového oleje od společnosti FABIO PRODUCT spol. s r.o., vzorek konvenčně (alkalicky) rafinovaného slunečnicového oleje z tržní sítě ČR
Stanovované parametry: číslo kyselosti, peroxidové číslo, indukční perioda, obsah barviv (karotenoidy, chlorofyly) a fosforu, profil mastných kyselin
Senzorické hodnocení: 20 zkušených hodnotitelů, hodnocení intenzity deskriptorů vůně a chuti profilovou metodou
Stanovení těkavých látek metodou SPME-GC/MS: 3 g oleje, extrakce pomocí SPME: 75 μm DVB/CAR/PDMS, optimalizovaná GC/MS metoda podle Wei et al. (2012)

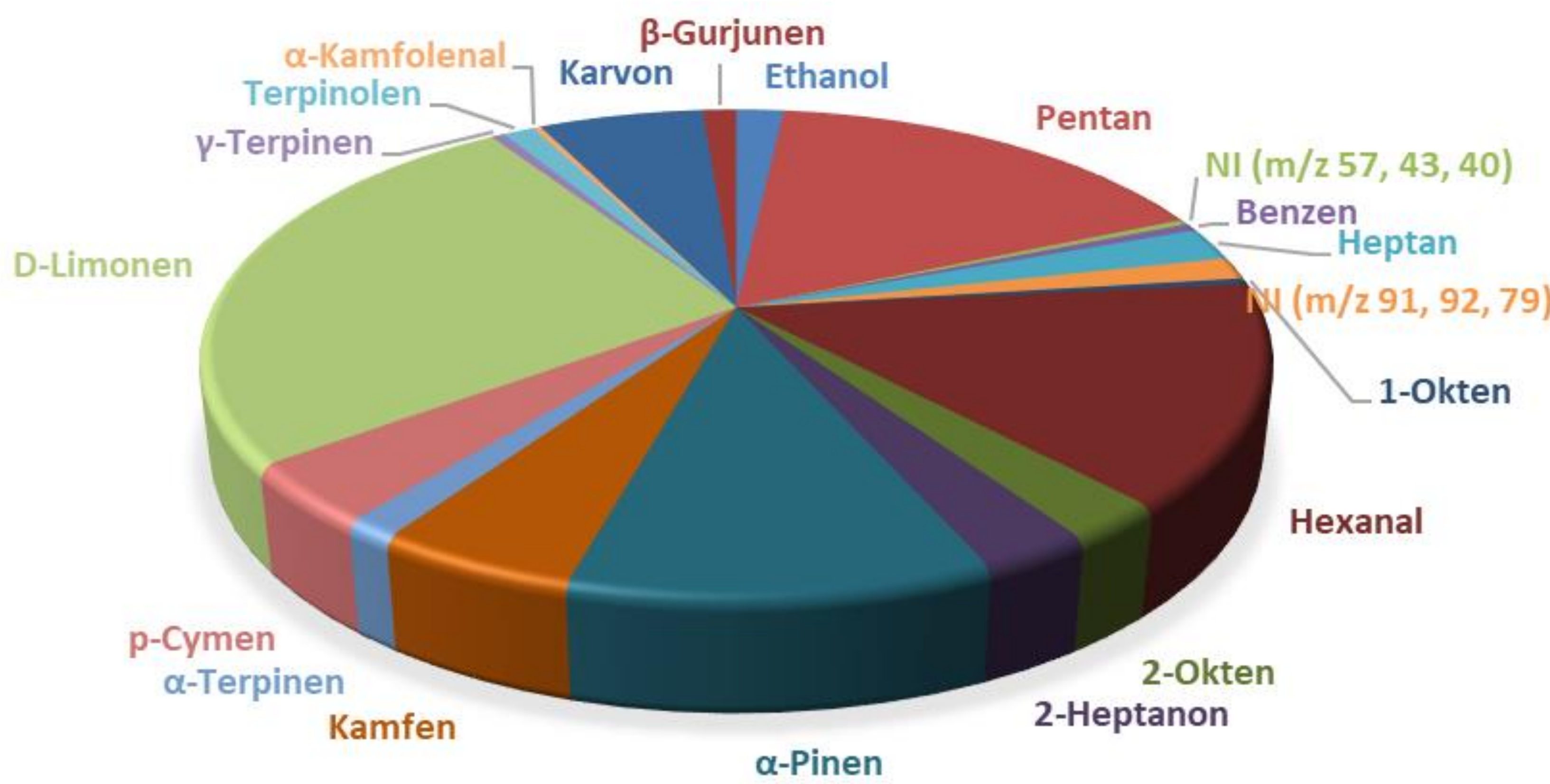
Porovnání metod rafinace

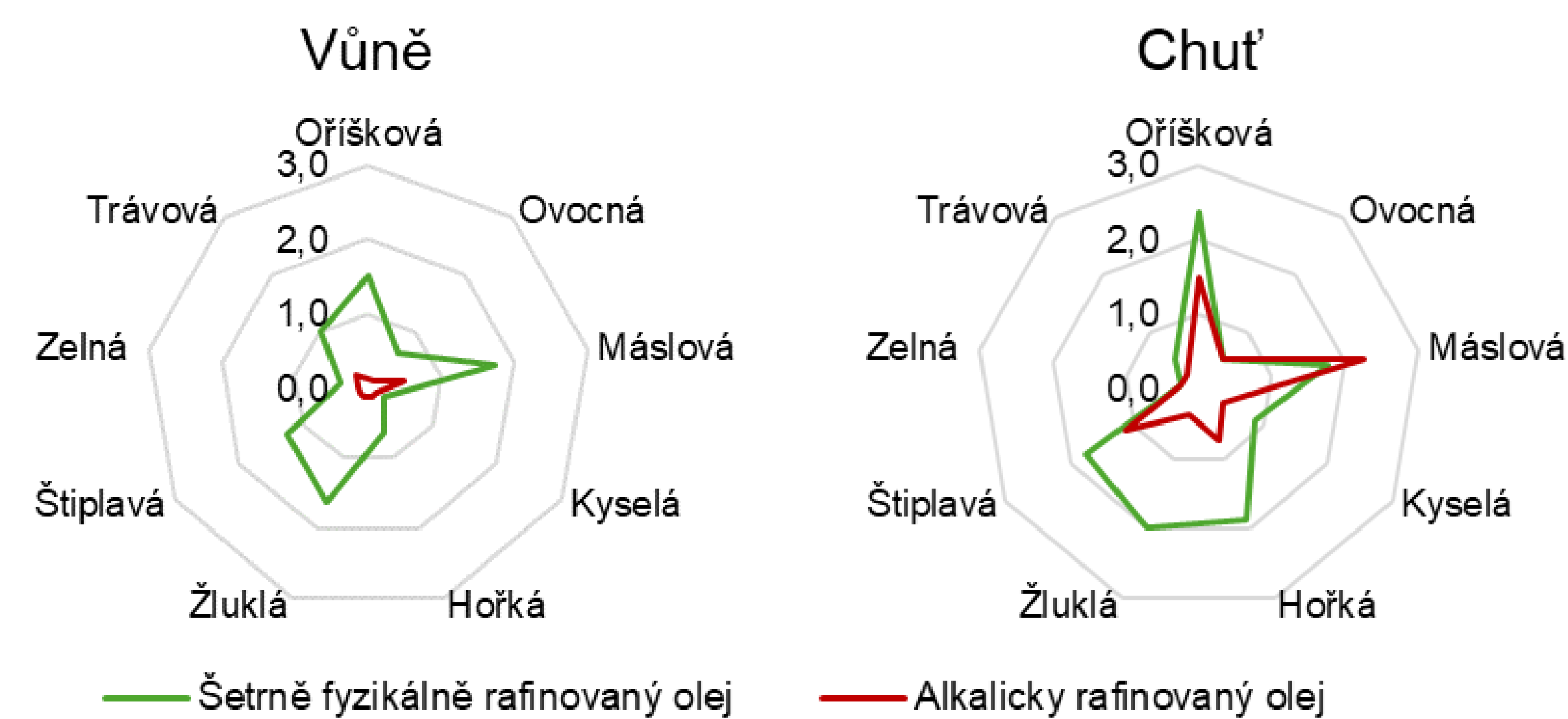
Přehled chemicko-fyzikálních parametrů

	Šetrně fyzikálně rafinovaný olej	Alkalicky rafinovaný olej
Indukční perioda při teplotě 120 °C (h)	2,4 ± 0,1	3,0 ± 0,1
Číslo kyselosti po výrobě (mg KOH/g)	0,4 ± 0,1	0,1 ± 0,1
Peroxidové číslo po výrobě (mekv. akt. O/kg)	1,4 ± 0,1	2,1 ± 0,1
Obsah fosforu (mg/kg)	21,2 ± 1,2	3,1 ± 0,2
Karotenoidy (mg/kg)	<1,0	<1,0
Chlorofyly (mg/kg)	<1,0	<1,0
Nasycené MK (%)	9,3	10,9
Mononenasycené MK (%)	32,1	35,8
Polynenasycené MK (%)	58,6	53,2
Trans MK (%)	0,01	0,04

Profil těkavých látek šetrně fyzikálně rafinovaného oleje

Senzorického hodnocení

Shrnutí

Šetrná fyzikální rafinace poskytuje dostatečnou oxidační stabilitu slunečnicového oleje, účinně odstraňuje nežádoucí látky včetně barviv (karotenoidy a chlorofyly), glycerofosfolipidů, s minimální tvorbou trans mastných kyselin. Šetrná fyzikální rafinace ponechává oleji příjemnou chuť a vůni po surovině s lehkým nádechem oříšků a másla

Literatura:

Wei, F. et al. 2012. Varietal and processing effects on the volatile profile of rapeseed oils. *LWT – Food Sci Technol*, vol. 48, pp. 323–329.
Filip, V. Technologie olejů, tuků, detergent a kosmetiky. In: Kadlec, P., Melzoch, K., Voldřich, M. a kol. *Přehled tradičních potravinářských výrob.* Ostrava: Key Publishing, 2012.

Poděkování: Tato práce vznikla s finanční podporou Národní agentury pro zemědělský výzkum Ministerstva zemědělství České republiky při řešení projektu QK22010135 (Nové trvale udržitelné způsoby zpracování a využití tuzemských olejnin) v programu ZEMĚ.